

PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN
VOORSCHOLEN
VAN STICHTING PULSE

Inhoudsopgave

Pedagogisch beleidsplan VVE van de Stichting PULSE	4
1. Inleiding	4
2. Pedagogische visie	5
2.1 Opvoedingsdoelen	5
2.2 De rol en de werkwijze van de pedagogisch medewerker	6
2.3 De rol van de beroepskracht in opleiding	8
2.4 Contact met de ouders	8
2.5 Ontwikkeling van het jonge kind	8
2.5.1 De sociaal-emotionele ontwikkeling	8
2.5.2 Lichamelijke (motorische) ontwikkeling.....	9
2.5.3 Verstandelijke (cognitieve) ontwikkeling	10
2.5.4.Ontwikkeling creativiteit (muziek, beeldende activiteiten, peutertoneel).....	11
2.5.5 Stimuleren identiteit en zelfredzaamheid	11
3. Praktische uitvoering	12
3.1 Groepen op de voorschool	12
3.2 Vier ogen principe	12
3.3 Dagritme en structuur.....	12
3.4 Werken met thema's.....	12
3.4 Gebruik van de ruimte	13
3.5 Feesten, verjaardagen en andere bijzondere (eventueel verdrietige) gebeurtenissen.....	13
3.6 Het observatiesysteem; Kindvolgsysteem en de kindbesprekingen	14
3.7 Doorgaande lijn/overdracht naar de basisschool	15
3.8 Ziekte	15
3.9 Veiligheid.....	16
3.10 Drie uursregeling.....	16
3.11 Extra dagdelen	16
4. Contactmomenten met ouders.....	17
4.1 Intake	17
4.2 Breng- en haalgesprekken	17
4.3.10 minuten gesprekken.....	17
4.4 Mentorschap	17
4.5 Ouderprogramma als onderdeel van het VVE	17
4.6 Ouderraad	18
4.7 Tevredenheidonderzoek	18
4.8 Klachten.....	18

4. Bijlagen

- Bijlage 1: Pedagogisch beleid in blokkenpatroon
- Bijlage 2: Overzicht Protocollen
- Bijlage 3: Stagiaire in de VVE groep

1. Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van het voorschoolwerk van Stichting Pulse. In dit pedagogisch beleidsplan beschrijven wij onze visie op de ontwikkeling van kinderen binnen onze voorscholen met daarbij de herkenning in de aangeboden activiteiten.

Binnen Stichting Pulse worden op drie locaties peuters opgevangen op voorschoolgroepen, dit zijn groepen met maximaal 16 peuters, in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar, die 10 uur per week voorschoolse educatie aangeboden krijgen. De begeleiding wordt uitgevoerd door twee pedagogisch medewerkers, waarbij een aantal dagdelen ook een vaste vrijwilliger meedraait. Op alle groepen wordt vanuit eenzelfde visie en pedagogisch beleid gewerkt. Ook werken wij op alle groepen met de landelijk erkende VVE methodiek Uk en Puk, onderdeel van Ko Totaal, waarmee men zowel op de voorschool als op een aantal vroegscholen in IJsselstein werkt. Sommige scholen zijn overgestapt naar Kleuterplein. Per groep geven wij op min of meer eigen wijze vorm aan de praktische uitwerking van methodiek, visie en pedagogisch beleid.

Stichting Pulse, afdeling Peuterwerk (verder af te korten als Pulse/PW) wil nu en in de toekomst kwaliteit bieden aan de ouders¹ en de kinderen. Doel van het peuterwerk is peuters, in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar binnen een professionele setting te stimuleren in hun ontwikkeling. De visie op ouders en ouderbetrokkenheid zoals Stichting Pulse deze ziet en vast gelegd heeft in overleg met de ouderraad van het PW, ligt ten grondslag aan dit pedagogisch beleidsplan.

In dit beleidsplan zal regelmatig verwezen worden naar de protocollenmap van Pulse/PW; een aantal beleidsgebieden zijn hierin nader uitgewerkt en volgens een protocol vast gelegd.

---

¹Waar ouders staat wordt ook verzorgers bedoeld

2. Pedagogische visie

2.1 Opvoedingsdoelen

Pulse/PW wil kinderen een omgeving bieden waarin zij zich veilig en vertrouwd kunnen voelen en waarin volop aandacht is voor hun ontwikkeling.

Deze visie sluit aan bij de omschreven opvoedingsdoelen zoals prof. Riksen Walraven² die geformuleerd heeft en waarmee de basis wordt gelegd voor de kwaliteitseisen van het peuterwerk.

Het peuterwerk is een leefomgeving voor kinderen naast andere opvoedingsmilieus als gezin en school. Prof. Riksen Walraven pleit voor gezamenlijke opvoedingsdoelen, omdat alle settings hetzelfde doel voor ogen hebben: "kinderen de kans geven om zich te ontwikkelen tot personen die goed functioneren in de samenleving".

Als vier pedagogische basisdoelen van de opvoeding van kinderen in het gezin en andere opvoedingsmilieus beschouwt zij de volgende vier uitgangspunten als belangrijk:

1. *Het bieden van veiligheid, een veilige basis, een 'thuis' waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn*

Het bieden van veiligheid is een basisvoorwaarde in het werken met peuters en draagt bij aan het welbevinden van het kind, maar ook de voorwaarde om de andere pedagogische basisdoelen te realiseren. Kinderen worden in een veilige omgeving uitgedaagd om te leren en te ontwikkelen. Veiligheid bieden we met ondersteuning en door liefdevol te zijn. Door bewust als pedagogisch medewerkster goed op hun signalen te letten. En zo te ontdekken wat ze nodig hebben. Door voorspelbaarheid te bieden en daarnaast bewust de kinderen uit te dagen, maar ze niet te gefrustreerd te laten raken als het nog niet lukt. Door de peuters te helpen bij het oplossen van probleempjes, maar ze ruimte te geven om het zelf te doen. Door hun behoefte aan ontdekken te stimuleren, maar wel dicht op de achtergrond aanwezig te blijven voor steun en vertrouwen. We helpen de peuters bij de interacties met leeftijdsgenootjes en we helpen bij het uiten van heftige emoties, door de emoties te benoemen en ruimte te bieden om die te uiten, door bijvoorbeeld te springen, even buiten te gillen of flink te rennen en stampen met de voeten. Als onderdeel van een veilige omgeving van kinderen hebben wij het vier ogen beleid gemaakt. Onder de voorwaarde dat wij er tegelijkertijd voor willen zorgen dat kinderen voldoende ervaringen kunnen opdoen, uitgedaagd worden om te groeien, zonder dat zij daarin belemmerd worden door te knellende regels. Ook voor pedagogisch medewerkers geldt dat wij willen dat zij zich in een veilige omgeving uitgedaagd voelen om te groeien. Veilig betekent hier bijvoorbeeld dat er een open cultuur heerst waarin medewerkers elkaar aanspreken. Dat pedagogisch medewerkers weten dat hun collega meekijkt en/of luistert, juist om het voor de medewerkers veiliger te maken om hun werk te kunnen doen.

2. *Het bieden van gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke vaardigheden (competenties)*

Hierbij wordt gedacht aan o.a. zelfstandigheid, zelfvertrouwen en creativiteit die kinderen in staat stellen allerlei problemen adequaat aan te pakken en zich te kunnen aanpassen aan veranderde situaties. Bij de peuters zijn exploratie (drang om te onderzoeken en te ontdekken) en spel de belangrijkste middelen om greep te krijgen op hun omgeving. Exploratie en spel wordt op de groep bevorderd door de inrichting van de ruimte aantrekkelijk te maken en gevarieerde materialen en activiteiten aan te bieden. Met

---

²Riksen Walraven 2000

begeleid spel lokken de pedagogisch medewerkers de peuters uit. Dit gebeurt bijvoorbeeld door de peuters te stimuleren om zelfstandig activiteiten te ondernemen, zoals jas halen en zelf leren aantrekken. Door de talenten van de individuele peuters te erkennen en er aandacht aan te geven. Door de peuter te laten kiezen welke boekje hij/zij voorgelezen wil hebben. Door bijvoorbeeld de peuter te helpen grenzen te verleggen; steeds een stapje moeilijker te maken met bijvoorbeeld puzzels.

3. het bieden van gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale vaardigheden

Het peuterwerk biedt in dit kader extra ontwikkelingsmogelijkheden, zoals bijv. het in de ander verplaatsen, samenwerken, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen etc. Peuters leren deze vaardigheden door volwassenen te observeren en te imiteren. De peuters imiteren volwassenen in hun gedrag en taal en maken zich zo allerlei sociale regels eigen. De pedagogisch medewerkers zijn op de groep bewust bezig met hun voorbeeldfunctie. Ook met het samen aan tafel eten en drinken en andere gezamenlijke activiteiten stimuleren we de sociale ontwikkeling.

4. het bieden van een kans om zich waarden en normen eigen te maken, het eigen maken van cultuur van de samenleving waar zij deel van uit maken

Het peuterwerk biedt het kind de mogelijkheid kennis te laten maken met andere aspecten van de cultuur, maar ook met de diversiteit van onze samenleving. (zie ook: 2.5.1.3 sociale houding). In gesprekje's o.a. over: "Waar woon ik?", "Hoe zie ik eruit?" en "Wie is mijn familie?" wordt aandacht besteed aan het leren respecteren van de ander. Zo krijgen de peuters oog voor anders mogen zijn.

De kwaliteit staat bij Stichting Pulse voorop. Hierbij spelen de structurele kenmerken (leidster-kindratio; groepsomvang en groepsstabiliteit); de interactievaardigheden van de pedagogisch medewerkers en de kwaliteit van de leefomgeving een belangrijke rol.

De interactievaardigheden zijn o.a. :

- sensitieve responsiviteit
- respect voor autonomie
- structureren en grenzen stellen
- praten en uitleggen
- ontwikkelingsstimulering
- begeleiden van interacties tussen kinderen.

2.2 De rol en de werkwijze van de pedagogisch medewerker

De rol van de pedagogisch medewerker wordt binnen Stichting Pulse als volgt omschreven; "De pedagogisch medewerker heeft een centrale rol op de voorschool. Zij heeft intensief contact met de peuters en hun ouders. Zij zorgt ervoor dat de peuters zich veilig voelen bij haar en dat deze zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen. De pedagogisch medewerker laat elk kind tot zijn recht komen en kijkt daarbij naar de leeftijd en de aard van het kind."

De pedagogisch medewerker beschikt over de volgende eigenschappen:

- Zij is sensitief naar het kind. Zij luistert actief en reageert op een positieve wijze. De pedagogisch medewerker is voor het kind een vertrouwenspersoon, waarop het kind binnen de groep terug kan vallen.
- De pedagogisch medewerker is in staat een positieve sfeer te creëren in de groep en stimuleert de verbondenheid tussen de peuters onderling. Daarbij hanteert zij duidelijke regels en grenzen.

- De pedagogisch medewerker biedt de peuters verschillende activiteiten aan, zij heeft een stimulerende werking op het individuele kind en op het groepsgebeuren. Zij draagt er zorg voor dat de verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen en gestimuleerd worden door middel van de aangeboden activiteiten. Daarbij houdt de pedagogisch medewerker rekening met het individuele ontwikkelingstempo van de peuter. Zij draagt er zorg voor dat de overstap naar de basisschool goed gemaakt kan worden door de oudere peuters andere werkjes aan te bieden dan de jongere peuters. Differentiatie van activiteiten is hierbij belangrijk.
- Binnen de voorschool wordt gewerkt met een kindvolgsysteem en een overdracht naar de basisschool, om de doorgaande lijn van kinderen goed te kunnen volgen. De pedagogisch medewerker draagt zorg voor het invullen en bijhouden van dit kindvolgsysteem.
- De pedagogisch medewerker werkt volgens de methodiek opbrengst gericht werken. Door kansen te creëren en te grijpen worden de peuters ondersteund in hun totale ontwikkeling. Opbrengstgericht werken voegt toe, dat er gekeken wordt naar de ontwikkeling van het kind en naar de inspanningen en resultaten, die de activiteiten opbrengen per kind.
- De pedagogisch medewerker brengt structuur in de peutergroep door het organiseren van vaste en terugkerende activiteiten en rituelen zowel in de kleine als de grote kring volgens de methodiek “ Uk en Puk” (zie alinea 3.3.3)

De pedagogisch medewerkers en de groep worden twee maal per jaar geobserveerd door de locatieleidster en/of de pedagogisch beleidsmedewerker op hun handelen op de groep. Dit is een vorm van coaching op de werkvloer. Hiertoe is een lijst vastgesteld, waarin beschreven staat op welke punten de observatie van de pedagogisch medewerker plaatsvindt. De resultaten van deze observaties moeten leiden tot acties die verbeteringen in de kwaliteit op zullen leveren, daar waar deze nodig is.

De pedagogisch medewerkers van Pulse/PW hebben een relevante beroepsopleiding op minimaal MBO 3 niveau aangevuld met specifieke VVE-scholing. Jaarlijks wordt tijd besteed aan bij- en nascholing van medewerkers op specifieke thema's of aandachtsgebieden en deze bijscholing is vastgelegd in het scholingsplan.

2.3 De rol van de beroepskracht in opleiding

Pulse kan de mogelijkheid bieden om stagiaires aan een groep toe te voegen. Deze zijn altijd boventallig en zullen begeleid worden door een van de pedagogisch medewerkers of de pedagogisch beleidsmedewerker. Stagiaires kunnen een jaarstage lopen in het kader van een MBO 3 of 4 opleiding aan een ROC, een HBO opleiding of de stages zijn snuffelstages of maatschappelijke stages die middelbare scholieren uitvoeren. Zie bijlage Stagiaire in de VVE groep voor exacte werkzaamheden.

2.4 Contact met de ouders

Een goed contact tussen ouders en pedagogisch medewerkers is de basis voor het welzijn van het kind op de groep. Pulse/PW hecht daarom veel waarde aan goede overlegmomenten tussen ouders, pedagogisch medewerkers en de organisatie. Ouders moeten de gelegenheid krijgen om de pedagogisch medewerker goed te kunnen informeren over de verzorging en opvoeding van hun kind. Zij staat open voor hun opvattingen. Door haar gerichte beroepsopleiding is de pedagogisch medewerker in staat gesprekken te voeren met ouders en eventueel adviezen te geven op diverse gebieden. Pulse draagt zorg voor een goede ondersteuning hierbij d.m.v. begeleiding door de locatieleidster of de pedagogische beleidsmedewerker en door deskundigheidsbevordering. Voor de bevordering van ouderbetrokkenheid bij de ontwikkelingsstimulering en de diverse overlegmomenten verwijzen we naar paragraaf 4 (Praktische uitvoering: contactmomenten met ouders).

2.5 Ontwikkeling van het jonge kind

Binnen het pedagogisch beleid onderscheiden we drie belangrijke deelgebieden, de sociaal-emotionele ontwikkeling, de lichamelijke ontwikkeling en de verstandelijke ontwikkeling. De verschillende deelgebieden worden elk afzonderlijk belicht. In hoofdstuk 3 van dit beleidsplan wordt het beleid vertaald naar de praktijk op de voorschool.

2.5.1 De sociaal-emotionele ontwikkeling

Sociaal-emotionele ontwikkeling betekent het vormen en bevorderen van het leren kennen en uiten van emoties en sociale omgang met elkaar (zowel tussen kinderen onderling als met volwassenen). De peuter ontdekt dat hij een eigen "ik" heeft en los van de ouder iemand is met een eigen wil. Hij komt in een fase van 'nee' zeggen en zelf doen. De peuter kan zijn emoties vaak nog niet zo goed reguleren. Op de voorschool is hier ruimte voor. De gevoelens van de peuter worden serieus genomen en er wordt naar hem geluisterd en met hem meegeleefd. De pedagogisch medewerkers denken vanuit het kind en laten de peuter merken dat ze hem begrijpen.

Peuters verwerken hun emoties vaak door middel van het naspelen van gebeurtenissen. Met het aanbod van de huishoek, met stimulans van de fantasie en met materiaal als verkleedkleding wordt het naspelen van gebeurtenissen gestimuleerd. Ook door het spelen met materialen als water, zand, klei en verf helpt de peuter om uiting te geven aan zijn emoties.

Door positief in te gaan op verschillende emoties, wordt:

- de ontwikkeling van het leren kennen van de eigen gevoelens gestimuleerd
- geleerd de gevoelens te benoemen
- geleerd om met de eigen gevoelens om te gaan
- geleerd de gevoelens aan anderen duidelijk te maken.

2.5.1.1 Hechting

Voor het eerst een voorschool bezoeken kan voor een kind een ingrijpende sociaal-emotionele gebeurtenis zijn. De peuter moet leren vertrouwen te krijgen in de nieuwe omgeving en in de pedagogisch medewerkers. Na een korte gewenningsperiode (eventueel samen met de ouders te bepalen) is het belangrijk dat de peuter in staat is zich veilig te voelen in de groep en zich weet los te maken van de ouders. Hij leert ook om het vertrouwen te krijgen dat een van de ouders hem altijd weer op komt halen. Een duidelijke en een herkenbare dagstructuur hierbij, door middel van de dagritme kaarten biedt de peuter houvast. (zie ook onder praktische uitvoering onder 3.2) Elk dagdeel op de voorschoolgroep wordt begeleid door twee vaste pedagogisch medewerkers, zodat de peuter een band op kan bouwen met zijn begeleiders.

2.5.1.2 Ontwikkelen positief zelfbeeld

Door vooral complimentjes en opbouwende kritiek te geven, wordt een positief beeld bij een peuter ontwikkeld. Negatieve interventies (is afkeuring van de persoon van de peuter) worden, indien het geen gevaar voor de peuter of zijn omgeving oplevert, zoveel mogelijk vermeden. Door niet in te grijpen als het niet echt nodig is, leert het kind de gevolgen van zijn gedrag te ervaren en leert hij zelf geleidelijk aan verantwoordelijk te zijn voor zijn gedrag.

2.5.1.3 Sociale houding

Een peuter moet nog leren in groepsverband te spelen en te ontdekken wat hij met speelgoed kan doen. Hij leert dit niet alleen door stimulering van de pedagogisch medewerkers, maar ook doordat hij andere kinderen ziet spelen. Hoewel peuters vaak nog naast in plaats van met elkaar spelen, krijgt het sociale aspect door het samen in de kring zitten en naar elkaar en de leidster luisteren gericht vorm. Ook het samen aan tafel eten en drinken en andere gezamenlijke activiteiten stimuleren de sociale ontwikkeling. Peuters krijgen oog voor elkaar en leren rekening te houden met elkaar. Omdat hij nog niet weet wat samenspelen is, kunnen er kleine conflicten ontstaan. De pedagogisch medewerker grijpt in als het andere kind (fysiek of psychisch) pijn wordt gedaan. De pedagogisch medewerkers sturen zo nodig de kinderen bij om het spel beter tot ontplooiing te laten komen. De sociale houding die het kind geleerd wordt, komt overeen met zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau. Naarmate de peuter ouder wordt, zal hem geleerd worden om meer rekening te houden met een ander. Elkaar te respecteren, voorzichtig en zorgvuldig om te gaan met het speelgoed en zo mogelijk mee te helpen met opruimen. De oudere peuter leert ook om eerst samen met de pedagogisch medewerker en later zelfstandig een conflict op te lossen. Er wordt aangestuurd om zelf oplossingen te bedenken, waardoor het zelf oplossend vermogen wordt gestimuleerd. Kinderen leren een andere mening respecteren en leren luisteren naar elkaar in de vorm van de grote en kleine kringgesprekken. Afgestemd op hun niveau leren zij waarden en normen aan: o.a. respect hebben voor elkaars eigenheid; iedereen is uniek en anders; rekening houden met elkaar; elkaar geen pijn doen; samen spelen, samen delen; iets voor een ander overhebben.

2.5.2 Lichamelijke (motorische) ontwikkeling

De lichamelijke of motorische ontwikkeling is onder te verdelen in grove motoriek (lopen, klimmen, kruipen e.d.) en fijne motoriek (puzzelen, kleuren, plakken e.d.). Om de lichamelijke ontwikkeling te stimuleren, krijgen de kinderen de ruimte om zowel binnen (eventueel spellokaal) als buiten bezig te zijn met bewegen.

2.5.2.1 Grote motoriek

De grote motoriek wordt ontwikkeld door gebruik te maken van speelmaterialen als fietsen, klim- en klautermateriaal, glijbaan, schommels. De activiteiten kunnen bestaan uit vrij spel, geleid spel, fantasiespel en bewegingsspel met peuters. Een functionaris (bijv. via een andere organisatie) kan hierbij ondersteuning bieden. Deze activiteiten vinden wisselend in de groepsruimte of daarbuiten plaats. (zoals hierboven beschreven)

2.5.2.2 Fijne motoriek

De ontwikkeling van de fijne motoriek wordt gestimuleerd door de volgende materialen: blokjes, puzzels, duplo, kralen rijgen, tekenen, plakken, verven, kleien.

2.5.2.3 Lichaamsbesef

Om het lichaamsbesef te bevorderen worden regelmatig zintuiglijke spelletjes zoals horen, zien, ruiken en voelen, met peuters gedaan. Ook wordt gebruik gemaakt van liedjes en opzegversjes, waarbij delen van het lichaam aangewezen kunnen worden, zoals "Dit zijn mijn wangetjes" en "Hoofd, schouder, knie en teen". In de methodiek "Uk en Puk" wordt binnen tien verschillende thema's (verderop uitgewerkt) aandacht aan het lichaamsbesef en identiteitsontwikkeling besteed.

2.5.3 Verstandelijke (cognitieve) ontwikkeling

Door middel van puzzels, spelletjes, kleuren, vormen en getallen wordt het denkvermogen gestimuleerd. Ook voorleesboeken en seizoentema's spelen hierbij een rol. Het helpt de peuter met het leren waar te nemen, ordenen en te sorteren. De pedagogisch medewerker biedt regelmatig spelletjes aan waarin het denken gestimuleerd wordt. Zij heeft hierbij een actieve rol en laat de kinderen zien welke mogelijkheden specifiek speel materiaal heeft.

2.5.3.1 Taalontwikkeling

Binnen het peuterwerk wordt gewerkt met de methodiek "Uk en Puk". Deze methodiek behandelt 10 thema's en stelt daarbij de taalontwikkeling van peuters centraal; bijvoorbeeld door middel van voorlezen en liedjes zingen. Zowel door individuele als groepsgerichte aandacht worden de taalontwikkeling en andere ontwikkelingsgebieden gestimuleerd. Er wordt afwisselend gewerkt in grote en kleine kring. Tijdens de kring leest de pedagogisch medewerker regelmatig voor en ze gebruikt boeken voor thema-activiteiten. De voorschool heeft goede contacten met de plaatselijke bibliotheek en neemt regelmatig deel aan landelijke boek- en leesactiviteiten. Ouders worden door middel van het ouderprogramma gestimuleerd om thuis regelmatig voor te lezen en om lid te worden van de bibliotheek. Ook kunnen ouders geadviseerd worden om mee te doen met de VoorleesExpress, waarbij d.m.v. vrijwilligers ouders thuis het voorlezen aan hun kind eigen maken. De voertaal op de voorschool is Nederlands. We stimuleren anderstalige ouders om op de voorschool Nederlands met hun kind en onder elkaar te spreken, als zij deze taal beheersen.

2.5.3.2 Rekenontwikkeling

Al op jonge leeftijd krijgt een peuter steeds meer interesse voor cijfers en verschijnselen waarbij getallen een rol spelen. Langzaam maar zeker begint hij de wereld om zich heen in te delen. Zo oefenen we met de peuter het verschil tussen twee, drie en veel. Begrippen als veel en weinig, maar ook hoog en laag, groot en klein krijgen aandacht. Kleuren herkennen en ordenen, Het besef dat getallen iets betekenen, heet 'ontluikende gecijferdheid'.

2.5.4. Ontwikkeling creativiteit (muziek, beeldende activiteiten, peutertoneel)

Deze ontwikkeling komt tot uiting door de kinderen te laten kennismaken en te laten experimenteren met creatieve middelen zoals klei, verf, lijm, papier, lapjes, zand en water. Deze activiteiten worden deels gestuurd en deels overgelaten aan het kind, door vrije expressie. Ook wordt er aandacht besteed aan de muzikale ontwikkeling middels zingen, muziekinstrumenten en bewegen op muziek. Als de pedagogisch medewerkers cd's draaien, sluiten deze aan bij de ontwikkeling van het kind en het thema dat centraal staat. Op vaste momenten worden er liedjes gespeeld of gezongen, die enerzijds de dagstructuur ondersteunen (zoals bij de start van de groepen, bij het opruimen) en anderzijds de muzikale ontwikkeling stimuleren. Binnen de groepen kunnen kinderen ook kennis maken met de poppenkast en de verkleedkist of -hoek. De creativiteit wordt ook gestimuleerd door het aanbieden van fantasiespel.

2.5.5 Stimuleren identiteit en zelfredzaamheid

Om de identiteit te stimuleren wordt elke ochtend en middag begonnen met het "welkom" heten van de kinderen in de kring. Zo leert de peuter wie hij is, hoe hij heet en dat hij ook zelf iemand is. Daarbij leert hij hoe de andere kinderen heten. In bepaalde thema's krijgt dit gebied eveneens aandacht in de vorm van gesprekjes o.a. over: "Waar woon ik?", "Hoe zie ik eruit?" en "Wie is mijn familie?" De peuters krijgen zo ook oog voor anders mogen zijn. Er wordt een appel gedaan op het leren respecteren van de ander. De zelfredzaamheid van het kind wordt gestimuleerd door zelf de jas aan te trekken, door een puzzeltje te maken en zelf iets op te ruimen. Hierbij wordt gekeken naar en gelet op wat het kind al kan en waar hij op dat moment aan toe is.

3. Praktische uitvoering

3.1 Groepen op de voorschool

Binnen Stichting Pulse worden op drie locaties peuters opgevangen op voorschoolgroepen; dit zijn groepen met maximaal 16 peuters, in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar, die drie dagdelen per week voorschoolse educatie aangeboden krijgen. De begeleiding wordt altijd uitgevoerd door twee pedagogisch medewerkers, waarbij een aantal dagdelen ook een vaste vrijwilliger mee kan draaien. Er zijn speciale afspraken gemaakt over taken en verantwoordelijkheden. (Zie hiervoor ook het vrijwilligersbeleid van Pulse/PW.)

Het uitgangspunt is dat Pulse werkt met vaste medewerkers op vaste dagen. Per groep van drie dagdelen ziet een kind bovendien niet meer dan drie verschillende pedagogisch medewerkers. In geval van ziekte werken wij met vaste invalkrachten. Onze invalkrachten zijn opgeleid volgens de eisen van de wet- en regelgeving.

3.2 Vier ogen principe

Op de groepen staan altijd twee pedagogisch medewerkers. Er wordt gewerkt volgens het "vier ogen principe", zoals de wet dit voorschrijft. De definitie zoals opgenomen in de wetgeving: de houder van een kindercentrum organiseert de dagopvang op zodanige wijze, dat de beroepskracht of de beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Dit betekent dat **altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren op het kinderdagverblijf**. Dat betekent dat met vier ogen, ook vier oren kunnen worden bedoeld.

3.3 Dagritme en structuur

Op de voorschool bestaat een vaste dagindeling. Het doel hiervan is zowel kinderen, ouders als pedagogisch medewerkers een houvast te geven voor de invulling van dit dagdeel. Er wordt gewerkt met dagritmekaarten. Activiteiten worden voor de kinderen ondersteund met pictogrammen. Dit geeft rust en duidelijkheid voor het kind en herkenbaarheid voor de periode later op de basisschool. Voor de ouders geeft dit het vertrouwen dat belangrijke aspecten van de voorschool, zoals o.a. het eten en drinken, opruimen goed geregeld zijn. Het dagritme is er tevens op gericht dat activiteiten en rustmomenten afgewisseld worden. Voor de pedagogisch medewerkers biedt de vaste indeling een overzicht van de te verrichten werkzaamheden; zij kunnen deze afstemmen op de samenstelling van de groep. Het thema "Welkom" werkt hierbij ondersteunend.

3.4 Werken met thema's

Peuters hebben behoefte aan structuur. Door de tien thema's van "Uk en Puk" te gebruiken wordt voorzien in deze behoefte. Elk thema duurt 4 weken. Binnen elk thema komt een vast weekplan aan de orde, dat gericht is op alle ontwikkelingsgebieden (opbrengstgericht werken). Door vanuit een thema te werken, kan de aandacht van kinderen op één item gericht worden. Dit houdt in: stimuleren van het aanleren van begrippen; samenhang begrijpen en onthouden (herhaling) en een bepaalde sfeer scheppen die kenmerkend is voor een thema. De thema's sluiten aan bij de leefwereld en/of de belevingswereld van het kind b.v. actuele gebeurtenissen, geboorte broertje/zusje, tijd van het jaar, verjaardagen. Met een

aantal toepasselijke activiteiten wordt een thema met de groep bewerkt. Doorslaggevend voor de keuze van de activiteiten is daarbij de samenstelling van de groep. De leeftijd van de kinderen, Ook wordt gewerkt in grote en kleine kring. De kleine kring bestaat uit 3 a 4 kinderen. Zo kan elke kind ofwel meer individuele aandacht krijgen, ofwel groeien aan de mogelijkheden van andere kinderen en van of aan elkaar spelenderwijs leren. De thema's worden voor de ouders en kinderen gevisualiseerd d.m.v. themaplaten en themagebonden afbeeldingen verspreid door de ruimte. Per thema wordt opbrengstgericht gewerkt, zodat inzichtelijk gemaakt wordt welke kinderen op welke gebieden nog extra aandacht nodig hebben en welke kinderen extra uitgedaagd kunnen worden en waar verdieping nodig is.

Thema's met activiteiten

Ik en Puk bestaat uit tien thema's: Welkom Puk, Wat heb jij aan vandaag?, Eet smakelijk!, Dit ben ik!, Reuzen en Kabouters, Regen, Hatsjoe!, Knuffels, Oef, wat warm! en Ik en mijn familie. En actuele gebeurtenissen en feesten/verjaardagen.

3.4 Gebruik van de ruimte

De meeste activiteiten vinden plaats in de groepsruimte. De lokalen zijn fris, licht en kindvriendelijk ingericht, veilig en uitdagend, met diverse gezellige speelhoeken; de huishoek voor rollenspel, de bouwhoek, met verschillende soorten constructie materiaal. Op elke groep wordt leeftijdsgebonden speelmateriaal aangeboden die past bij de ontwikkelingsfasen en behoeften van de kinderen op de groep. Het aanbod varieert regelmatig en om de peuters uit te dagen, richten we de hoeken passend bij het thema opnieuw in of voegen we materialen toe. Denk aan een hoekje met een passpiegel, handspiegeltje en borstel bij het thema: "Dit ben ik". Er zijn open kasten, overzichtelijk voor de pedagogisch medewerkers, uitdagend en stimulerend voor de kinderen, tevens ter bevordering van de zelfstandigheid, zo ook de lage stoelen en tafels, lage kapstokken en peuterwc's. Er is een grote afgeschermdede buitenruimte met volop ruimte om te bewegen. In het speellokaal laten we de peuters vrij bewegen met ballen, hoepels en bijvoorbeeld pittenzakjes. De kinderen zijn zo actief bezig met hun grove motoriek, tegelijkertijd is het vrij bewegen in de grote ruimte een prachtige plek om te oefenen met de sociale houding. (zie paragraaf 2.5.1.3) De peuters oefenen en worden geholpen om ruimte voor zichzelf te durven nemen en ook zeker ruimte durven te geven aan de ander. Het vrij bewegen is van invloed op het emotioneel welbevinden.

Het verlaten van de groepsruimte gebeurt alleen om buiten te spelen, voor toiletbezoek (Dit gebeurt onder begeleiding van een pedagogisch medewerker of een vrouwelijke groepshulp) of voor activiteiten in het speellokaal van de school (locatie Petteflet, Klimladder en Wij school). De peuters verlaten het speellokaal met behulp van een touw met ringen. Elke peuter houdt hierbij een ring vast, zodat er een goed overzicht op de groep gewaarborgd is.

Ook behoren activiteiten elders tot de mogelijkheden zoals een bezoek aan de kinderboerderij. Voor uitjes buiten de voorschool is een protocol ontwikkeld. De begeleiding en veiligheid is hierbij gewaarborgd, zoals omschreven in het protocol uitjes (zie protocollenmap).

3.5 Feesten, verjaardagen en andere bijzondere (eventueel verdrietige) gebeurtenissen

Feesten zijn bij uitstek cultuuruitingen. Feesten en rituelen horen dan ook thuis op een voorschool. Het geeft de kinderen een saamhorigheidsgevoel en biedt structuur in de indeling van bijvoorbeeld de seizoenen. Omdat onze voorscholen door kinderen bezocht

worden met diverse culturele achtergronden en Pulse een organisatie is die een openbaar karakter draagt, willen wij dat aan alle feesten op een neutrale wijze aandacht gegeven kan worden. Er wordt niet één specifieke, religieuze betekenis aan feesten toebedeeld of opgelegd. Zo kan er aandacht gegeven worden aan feesten (o.a. Sinterklaas, Suikerfeest, Pasen, lichtjesfeest) op verschillende manieren. De viering wordt aangepast aan de leeftijd van de peuters en aan de culturele achtergrond van de peuters en de ouders. Zo leren kinderen ervaren dat ieder kind anders en uniek kan zijn.

Bij het vieren van een verjaardag wordt er in alle groepen getrakteerd; hierbij wordt rekening gehouden met de wens van de ouder(s). Aan de ouders wordt gevraagd geen snoep uit te delen (zie hiervoor informatie op de locaties). In de verjaardagskring krijgt het desbetreffende kind de feestelijke aandacht en een speciale rol toebedeeld, mits hij dat wil. Ouders zijn welkom om het verjaardagsfeest van hun peuter mee te vieren.

Voor het gezamenlijk vorm geven aan verdrietige gebeurtenissen zoals overlijden zal gehandeld worden naar een daartoe opgesteld protocol (zie protocol rouw). Binnen de groep zal afhankelijk van de situatie met name ook de wens van betrokkenen gerespecteerd worden.

3.6 Het observatiesysteem; Kindvolgsysteem en de kindbesprekingen

Binnen het Pedagogisch werken wordt de brede ontwikkeling van de kinderen gevolgd middels een kindvolgsysteem; Zo doe ik, zo praat ik, zo beweeg ik, zo reken ik.

Dit observatiesysteem volgt en stimuleert het kind op de diverse ontwikkelingsgebieden en wordt voor elk kind meerdere malen (minimaal 3 maal) per voorschoolperiode (gedurende 1 ½ jaar) ingevuld. De pedagogisch medewerkers kunnen aan de hand van de vragen in de observatielijsten de ontwikkeling van het kind beoordelen. De vragen gaan over concreet te observeren gedrag en geven een goed beeld van de spraak/taal, sociaal emotionele en motorische ontwikkeling van de peuters.

Vanuit de ingevulde vragenlijst worden handelingssuggesties geboden om de ontwikkeling van het kind extra te stimuleren. Pedagogisch medewerkers krijgen advies over daadwerkelijke acties die het kind extra helpen bij de ontwikkeling, denk aan de suggestie: Dit zijn de eerste stapjes in de richting van het zich inleven in de ander. Ondersteun door de handelingen die te maken hebben met inleven, te verwoorden, bijvoorbeeld: "Ik zie dat ..... Dit kindvolgsysteem sluit goed aan op het systeem van de basisscholen en de overstap daar naar toe wordt voor de kinderen hierdoor minder groot.

Per kind spreken wij af welke vaste pedagogisch medewerker de taak heeft het kindvolgsysteem bij te houden. Dit is de mentor van het kind, zie 4.4. De pedagogisch medewerker van het kind heeft de taak dat dit systeem bijgehouden wordt volgens een jaarschema. Uiteraard vindt dit plaats in nauw overleg met de overige pedagogisch medewerkers die met het betreffende kind werken. Dit overleg vindt plaats in de zogenaamde 'kindbespreking'.

Dagelijks wordt er gewerkt met een doelgerichte planning per kind. Op maat wordt het aanbod makkelijker, dan wel uitdagender gemaakt voor het kind; aansluitend bij de behoeften en doelen passend bij het kind. Zie ook de documenten: Afstreepschema en Activiteitschema (per thema).

Als blijkt dat een kind zich minder goed ontwikkelt, kan het kind, door middel van extra individuele aandacht van een pedagogisch medewerker extra gestimuleerd worden. Elke 6 weken vindt er per locatie een kindbespreking plaats, waarbij de pedagogisch medewerkers kinderen bespreken met de pedagogisch beleidsmedewerker binnen Pulse. Bij deze bespreking zijn de pedagogisch medewerkers van de locatie, de locatieleidster en de

pedagogisch beleidsmedewerker aanwezig. De beleidsmedewerker geeft ondersteuning en adviezen bij signalen en specifieke zorg van een peuter. Eventueel kan er in overleg met de ouders een observatie plaatsvinden door de beleidsmedewerker van Pulse. Als blijkt dat er achterstand of andersoortige problemen worden vermoed of gesignaleerd, wordt na overleg met en met toestemming van de ouders van het kind getracht de achterstand in te halen of het probleem te verminderen. Dit alles binnen de mogelijkheden van de voorschool. Daar waar nodig wordt er expertise van buitenaf ingeroepen, zodat zorg zo dicht en zo vroeg mogelijk bij huis geboden kan worden. De ontwikkelingen in het landelijk en gemeentelijk beleid worden hierbij gevolgd.

De voorscholen hebben een samenwerkingsconvenant ondertekend met de GGD Midden Nederland, die de JGZ taken uitvoert van de 0-4 jarigen. In dit kader is er regelmatig contact met deze medewerkers om tot afstemming te komen. Ouders worden hier altijd over geïnformeerd en bij betrokken. Ook zijn de voerschoolgroepen partner van het CJG te IJsselstein zodat er ook samengewerkt wordt met het CJG. De locatieleidster neemt, indien noodzakelijk, deel aan multidisciplinaire gezinsbesprekingen (1 gezin, 1 plan) in bijzijn van ouders, daar waar het peuters uit gezinnen betreft die extra zorg behoeven en waar coördinatie van zorg ingezet wordt. Ook kan een peuter worden aangemeld voor vroegsignalering. Als hulp niet binnen de voerschoolgroepen geboden kan worden, wordt met ouders gesproken over een eventuele doorverwijzing of wordt expertise op de groep ingevlogen in overleg met de JGZ. Voorscholen zijn ook aangesloten bij de verwijzindex. Ook zijn de functie en taken van het Jeugdteam bekend bij de Voorscholen en hiermee wordt nauw samengewerkt.

3.7 Doorgaande lijn/overdracht naar de basisschool

Om de doorgaande lijn voor de kinderen van voorschool naar de basisschool zo goed mogelijk te laten verlopen, wordt voor alle peuters binnen Pulse/PW een overdracht naar de basisschool gerealiseerd (zie ook kindvolgsysteem). De overdracht bestaat uit een universeel overdrachtsformulier en het kindvolgsysteem. Daarnaast kan de pedagogisch medewerker een overlegmoment met de leerkracht van de onderbouw plannen in het kader van een "warme overdracht". De peuter zelf mag al voortijdig een paar keer in zijn nieuwe klas wennen, los van de officiële wendagen. Daarnaast wordt het mogelijk gemaakt om de oudere peuters van de groep soms buiten te laten spelen met de jongere kleuters. Zodoende wordt er een doorgaande lijn gecreëerd in het stimuleren van de ontwikkeling van het kind. Het overleg vindt plaats met medeweten van de ouders. Bij twijfel over plaatsing op het regulier onderwijs, kan er zo nodig een MDO (Multi Disciplinair Overleg) ingepland worden. Pulse Peuterwerk werkt ook samen met andere voorzieningen o.a. bibliotheek, JGZ (GGD), CJG en coördinatie van zorgnetwerken binnen het Jeugdteam van IJsselstein. Er vinden binnen IJsselstein wijkoverleggen plaats per wijk met het doel om de doorgaande lijn tussen voor- en voerschool zo veel mogelijk te waarborgen. Binnen deze overleggen worden allerlei thema's besproken die de voor- en voerschoolse educatie aangaan. Hiermee wordt de doorgaande lijn gewaarborgd op diverse deelaspecten van de VVE.

3.8 Ziekte

Als het kind ziek is dient de voerschool hiervan zo snel mogelijk op de hoogte te worden gebracht. Voor mogelijk besmettingsgevaar moet ook de aard van de ziekte worden doorgegeven. Bij het constateren van een besmettelijke ziekte worden ouders verzocht het kind thuis te houden, totdat het besmettingsgevaar is geweken. Hierbij worden de richtlijnen van de GGD gevolgd. Als een kind ziek wordt tijdens voerschooltijd worden de ouders opgebeld met het verzoek het zieke kind zo snel mogelijk op te komen halen. Bij een ongeval worden allereerst de ouders, huisarts en/of ambulance gebeld. (zie hiervoor protocol incidenten)

3.9 Veiligheid

Onder veiligheid worden zowel de psychische veiligheid als de fysieke veiligheid verstaan. Onder de rol van de pedagogisch medewerker, worden de aspecten beschreven die te maken hebben met psychische veiligheid van het kind. Al onze pedagogisch medewerkers beschikken over een Verklaring omtrent Gedrag. Als er sprake is van intimidatie of mishandeling door personeelsleden, dan treedt het protocol in werking, dat door de organisatie is vastgesteld ten behoeve van kindermishandeling en huiselijk geweld. (zie protocollenmap). Ook het werken volgens het "vier ogen principe" borgt de veiligheid op de groep.

Veiligheidsmanagement en gezondheidsmanagement³ zijn methodes die op een gestructureerde manier de veiligheid- en gezondheidsrisico's in kaart brengen, om zo helder te krijgen welke maatregelen genomen moeten worden om deze te verbeteren. Elk jaar wordt deze risico-inventarisatie uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan wordt een actieplan opgesteld om zo de veiligheid en gezondheid in het peuterwerk te waarborgen. Om de veiligheid van kinderen te waarborgen zijn er diverse protocollen opgesteld. Het betreft hier o.a. de protocollen ongevallen, bijna ongevallen, kindermishandeling, omgang ouders na echtscheiding, waarbij een van beide ouders geen voogdij heeft. Deze protocollen zijn voor ouders in te zien. Het peuterwerk handelt bij signalen of vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld volgens de meldcode kindermishandeling en volgt hierbij de stappen van het daartoe opgestelde protocol door de Sociaal Werk Nederland branche Kinderopvang. Veilig Thuis kan ook geraadpleegd worden. Er is een aandachtsfunctionaris aangesteld hiervoor. Mocht de dader een personeelslid betreffen dan wordt gehandeld naar het protocol en beleid dat Pulse hierover heeft opgesteld (zie protocol kindermishandeling).

Uitgangspunten van de fysieke veiligheid die worden omschreven.

- Creatief materiaal is gifvrij
- Schoonmaakmiddelen staan op veilige hoogte
- Tafels en stoelen en speelgoed zijn van degelijke kwaliteit, volgens de eisen van de ARBO wet
- Een ontruimingsplan is in het lokaal aanwezig en er wordt regelmatig geoefend met ontruimen
- Op de gang is een brandblusapparaat
- De pedagogisch medewerkers van de voorschool zijn in het bezit van een geldig EHBO-diploma en/of BHV certificaat
- Beleid en controle op ingangen van de voorschool.

3.10 Drie uursregeling

De opvang van een ochtend VVE duurt van 08.40 uur tot 12.00 uur. In deze tijd wordt er geen gebruik gemaakt van de drie uursregeling. Het beroepskracht-kindratio blijft altijd in acht.

3.11 Extra dagdelen

Er kan geen gebruik gemaakt worden van extra dagdelen. Alle kinderen hebben recht op de drie dagdelen dat de groep die zij bezoeken open is.

---

³(Risico inventarisatie, veiligheid en gezondheid voor werknemers en kinderen).

4. Contactmomenten met ouders

4.1 Intake

Als de ouder een inschrijfformulier voor de voorschool heeft ingevuld, wordt dit afgehandeld door de ouderconsulent van het VVE. Deze functionaris heeft contact met JGZ 0-4 jaar en met de intakemedewerker. Zodra het kind 2,5 jaar is kan de ouder een oproep verwachten voor de betreffende voorschool. In sommige gevallen kan dit langer duren vanwege een eventuele wachtlijst. Over het wennen van kinderen wordt met de betreffende pedagogisch medewerker en de ouder een afspraak gemaakt. (zie ook protocol intake voorschool)

Als bekend is dat een kind extra zorg behoeft, vindt voor het plaatsen van het kind op de groep een mondelinge intake plaats met de ouders/verzorgers. Dit gesprek is bedoeld om informatie uit te wisselen over de eventuele extra zorg, wederzijdse verwachtingen uit te spreken en om verantwoordelijkheden vast te leggen in geval van calamiteiten. Er wordt na 2 maanden altijd een vervolgspraak gemaakt om de plaatsing van het kind te evalueren. (zie protocol intake en bijzondere intake van Pulse/PW).

4.2 Breng- en haalgesprekken

Bij het brengen en halen is er de gelegenheid informatie uit te wisselen tussen de ouder(s) en de pedagogisch medewerker. Deze uitwisseling vindt meestal plaats op de groep. Bij het halen en brengen wordt zo veel mogelijk de volgende richtlijn aan gehouden. Bij het brengen van de kinderen staat de aandacht voor het kind centraal en bij het halen van het kind kan de ouder zijn eventuele vragen stellen of daarvoor een aparte afspraak maken. Voor dringende zaken kan altijd een moment vrij gemaakt worden. Eventueel kan de ouder daarvoor ook de locatieleidster vragen als de pedagogisch medewerker de aandacht moet richten op andere ouders en kinderen.

4.3.10 minuten gesprekken

Elke ouder krijgt 1 maal per jaar een 10 minutengesprek aangeboden, waarin de ontwikkeling van het kind besproken wordt. Dit gesprek is een uitwisseling van informatie tussen ouder en pedagogisch medewerker. Alle ontwikkelingsgebieden krijgen in dit gesprek de aandacht en ook is er ruimte om ervaringen van ouders en pedagogisch medewerkers uit te wisselen over de ervaringen met de voorschool en thuis. Pedagogisch medewerkers stellen hiervoor een jaarschema op.

4.4 Mentorschap

Bij de intake wordt er een pedagogisch medewerker als mentor voor het kind aangewezen. Dit is een van de vaste gezichten op de groep. De mentor voert de 10 minuten gesprekken met de ouders, vult het kindvolgsysteem in en is het aanspreekpunt voor ouders met eventuele vragen over het kind en de ontwikkeling.

4.5 Ouderprogramma als onderdeel van het VVE

In het kader van de ouderbetrokkenheid die Pulse een wezenlijk onderdeel vindt van VVE, wordt er 1 maal per maand een ouderbijeenkomst georganiseerd, waarbinnen ouders, activiteiten en thema's op het gebied van onderwijs en opvoeding krijgen aangeboden. Ook krijgen ouders informatie over het thema dat centraal staat op de voorschool. Ook kijken de ouders mee op de groep. De pedagogisch medewerkers laten aan ouders zien hoe zij

werken met de methodiek, een vorm van modeling, wat ouders een beeld geeft van de ontwikkeling en ontwikkelingsstimulering van hun kind. Het ouderprogramma is zowel methodiek als ontwikkelingsgericht. Ouders kunnen zo hun peuter thuis maximaal ondersteunen bij hetgeen zij aangeboden krijgen op de voorschool. Peuters leren veel van herhaling. Deze bijeenkomsten hebben een interactief karakter en vinden plaats onder leiding van een deskundige.

4.6 Ouderraad

Vanuit de peutergroepen (voorschool groepen) wordt een ouderraad gevormd. In deze ouderraad worden zaken besproken die direct betrekking hebben op zaken als beleid, organisatie en lopende zaken. De bevoegdheden en activiteiten van de ouderraad zijn grofweg in 3 categorieën te verdelen en zijn vastgelegd in de Wet Medezeggenschap CliëntenZorginstellingen (WMCZ).

Verzwaard adviesrecht: onderwerpen waar Pulse in principe alleen besluiten in kan nemen als de ouderraad ermee instemt. Deze onderwerpen zijn ieder jaar vrijwel hetzelfde.

Adviesrecht: onderwerpen waarover de ouderraad het recht heeft te adviseren. Per jaar kan vooraf bepaald worden waar de accenten liggen. Het gaat vaak te ver om over alle onderwerpen te willen adviseren.

Activiteiten die de ouderraad wil oppakken. Hierbij kan de ouderraad ook per jaar bepalen wat ze wil realiseren.

Indien er geen ouderraad gevormd is vindt de alternatieve ouderraadpleging plaats. (zie protocol ouderraad en alternatieve ouderraadpleging)

4.7 Tevredenheidonderzoek

Eén maal per twee jaar krijgen de ouders het verzoek een formulier t. b.v. het tevredenheidonderzoek in te vullen. Dit formulier betreft allerlei aspecten van en vragen over het peuterwerk. De resultaten van dit onderzoek worden aan de ouderraad gemeld en worden gebruikt om het beleid van de organisatie te optimaliseren en/of bij te stellen.

4.8 Klachten

Klachten lopen in principe via de lijn. Dat wil zeggen dat ouders zich met op- of aanmerkingen in eerste instantie wenden tot de pedagogisch medewerker. Krijgen zij daar een onvoldoende bevredigend antwoord, dan kunnen zij zich richten tot de locatieleidster en ten slotte tot de manager of directeur van Pulse. Pulse/PW is aangesloten bij de Geschillencommissie Kinderopvang. Ouders kunnen zelf kiezen waar zij hun klacht neerleggen, hetzij intern bij Pulse of extern bij de klachtencommissie. (zie protocol klachtenreglement)